

IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE AT BOMBAY
BENCH AT AURANGABAD

111 WRIT PETITION NO. 12152 OF 2025

SANDESH THAKAJI SABLE
VERSUS
THE STATE OF MAHARASHTRA THROUGH
THE SECRETARY AND OTHERS

...
Advocate for petitioner : Ms. Vaishali B. Suryawanshi
AGP for the respondent – State : Mr. S.J. Salgare
...

**CORAM : R.G. AVACHAT &
ABASAHEB D. SHINDE, JJ.**

DATE : 3 NOVEMBER 2025

P. C.:

Heard.

2. The challenge in this writ petition, is to the order dated 26.09.2025 of the respondent – scrutiny committee, whereby it refused to accord validity to the tribe certificate of the petitioner.

3. The petitioner claims to have belonged to Koli Mahadev - scheduled tribe. The petitioner mainly relies on validity certificate issued in favour of his father. The fact is that the scrutiny committee has re-opened case of the petitioner's father.

4. On the last occasion i.e. 14.10.2025, learned advocate for the petitioner was heard at length and this very Bench had expressed

disinclination to grant any relief to the petitioner. She, therefore, on instructions, sought for time. Now she urged this Court to pass order on merit. Submissions which were advanced by then, were sought to be considered for deciding this writ petition.

5. This Court had perused the entire record relied on by the petitioner and the scrutiny committee as well. Although, father of the petitioner holds validity certificate of Koli Mahadev – scheduled tribe, the scrutiny committee while appreciating the factual matrix in the case of the petitioner, found that there were interpolations in the school as well as revenue record. We too perused the said record, to find interpolations which is nothing short of a case of fraud.

6. Learned advocate for the petitioner has relied upon judgment of the Apex Court in the case of **Sayanna Vs. State of Maharashtra and others; (2009) 10 SCC 268** and host of authorities.

7. The Scrutiny Committee, in its order dated 26.09.2025, in paragraph nos. 4, 5 and 8, observed thus :-

“4. अर्जदार यांच्या कोळी महादेव या अनुसूचित जमातीच्या दाव्याची तपासणी करीत असतांना पोलीस दक्षता पथकाने जि.प.के.प्रा. शाळा, रामपुरी ता .गेवराई जि. बीड येथील शालेय चौकशी अहवालात प्राप्त दस्तावेजांमध्ये "कोळी " नोंदी असताना " महादेव " हा शब्द वेगळ्या शाईत व वेगळ्या हस्ताक्षरात लिहिल्याचे आढळून आलेले आहे . त्या नोंदी पुढीलप्रमाणे आहे :-

अ.क्र.	प्र.नि.उ. क्र. रजि नं	उमेदवाराचे नाव	जमात	प्रवेश दिनांक	अर्जदाराशी नाते	शेरा
1.	1687	टकाजी भिकू साबळे	कोळी महादेव	20/06/1984	वडेल	तान रकावत महादेव हा शब्द वेगळ्या शाईने व वेगळ्या हस्ताक्षरात लिहिल्याचे दिसून येते
2.	3973	कु.मुक्ता भिकू साबळे	मा.कोळी	04/07/1995	आल्या	
नवीन नकाश्याचे अर्ज नुसार माहिती या कार्यवाहीत दिसून आले तरीच भिन्न शोपनी साबळे, लक्ष्मणबाई शोपनी फडरीनाथ सरळें, नारायण फडरीनाथ सरळें हे नावे या र. मध्ये आढळून आले नाहीत						
3.	159	टकाजी भिकू साबळे	कोळी महादेव	21/06/1991	वडेल	महादेव हा शब्द नंतर लिहिल्याचे दिसून येते

उपरोक्तप्रमाणे अर्जदार यांचे रक्तसंबंधी नातेवाईकांच्या शालेय अभिलेख्यात मुळ जातीची नोंद 'कोळी' अशी असताना नंतरच्या कालावधीत नव्याने वेगळ्या शाईने व वेगळ्या हस्ताक्षरात महादेव हा शब्द नंतर नोंदवून नियमबाह्यरित्या फेरबदल करण्यात आलेला आहे. करीता अर्जदार यांनी संबंधित शालेय व्यवस्थापनाच्या सहकार्याने रक्तसंबंधी नातेवाईकांच्या मूळ जातीच्या नोंदीमध्ये अलिकडच्या कालावधीत फेरबदल करून खोट्या माहिती व पुराव्याआधारे 'कोळी महादेव' अनुसूचित जमातीचा दावा करीत असल्याची पुष्टी मिळालेली आहे. वास्तविकतः महाराष्ट्र राज्यातील 'कोळी' जातीसमुहाचा विशेष मागास प्रवर्गामध्ये समावेश असून 'कोळी महादेव' जमातीचा अनुसूचित जमातीच्या यादीमध्ये समावेश आहे, सदर दोन्ही जातीसमुह सामाजिक व सांस्कृतिकदृष्ट्या भिन्न असून परस्परांशी कोणताही संबंध नाही. तसेच मा. सर्वोच्च न्यायालयाने कु.माधुरी पाटील विरुद्ध अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे व इतर आणि मनोजकुमार निवृत्तीराव रायवाड विरुद्ध महाराष्ट्र शासन आणि इतर प्रकरणी दिलेल्या न्यायनिर्णयामध्ये 'महादेव कोळी' आणि 'कोळी महादेव' हे दोन्ही जातीसमुह भिन्न असल्यामुळे 'महादेव कोळी' या जातीच्या नोंदीआधारे 'कोळी महादेव' अनुसूचित जमातीचा दावा सिध्द होत नसल्याचे निरीक्षण नोंदविले आहे.

तसेच सदर फेरबदल माध्यमिक शाळा संहितेतील नियम 26.4 मध्ये नमूद विहीत तरतुदीअन्वये करण्यात आलेला नसल्याची बाब दिसून आलेली आहे.

मा.उच्च न्यायालय, मुंबई खंडपीठ औरंगाबाद यांनी सुदर्शन पोशडी कनकावाड विरुद्ध महाराष्ट्र शासन आणि इतर प्रकरणी परिच्छेद 6 मध्ये कुटूंबातील केवळ एका सदस्याच्या शालेय अभिलेख्यातील नोंदीतील खाडाखोड जमात दावा नाकारण्यास पुरेशी असल्याचे निष्कर्ष खालीलप्रमाणे नोंदविलेले आहे :-

6. We have perused the judgment rendered by the Scrutiny Committee. We are satisfied regarding reasonableness of

the reasons recorded therein. The Committee has mainly refused to rely upon the documentary evidence placed on record at the instance of the petitioner mainly on the ground that there is interpolation in respect of caste column in the admission extract pertaining to the brother of the petitioner. It is to be noted that one fabricated entry is sufficient to vitiate the whole claim of the petitioner. Although there is no mention in respect of the school admission extract in respect of the sister of the petitioner in the Vigilance Cell report, a certified copy thereof is placed in the original record. Although the Committee has not taken into account one more document in respect of the brother of the petitioner, mention of the same finds place in the report by the Vigilance Officer wherein it is stated that in the school admission extract pertaining to the brother of the petitioner, there appears to be interpolation. Looking to the nature of the documents placed on record, we do not find any error in the reasons recorded while scrutinising the case of the petitioner by the Committee ."

मा.न्यायालयाने नोंदविलेले वरील निरीक्षण लक्षात घेता प्रस्तुत प्रकरणी अर्जदार यांच्या रक्तसंबंधी सदस्यांच्या शालेय अभिलेख्यातील अलिकडच्या कालावधीत 'कोळी महादेव' अशी नोंद घेऊन शालेय पुरावा निर्माण करण्यात आलेला असल्यामुळे अर्जदार खोट्या माहितीआधारे 'कोळी महादेव' अनुसूचित जमातीचा दावा करीत असल्याचे स्पष्ट होते.

5. परिच्छेद 2 मधील अ.क्र . 22 वर अर्जदार यांचे पंजोबा नामे श्रीपती यांच्या नावे असलेली खासरा पत्रकाची छायांकित प्रत सादर केली असून नमुद दस्तऐवजावर जातीची नोंद कोळी महादेव अशी नमुद आहे. नमुद दस्तऐवज पोलीस दक्षता पथकाचे चौकशी अधिकारी यांनी तपासला असता "कोळी" नोंद असताना नंतरच्या कालावधीत महादेव हा शब्द वेगळ्या शईत व वेगळ्या हस्ताक्षरात लिहिल्याचे दिसून येते . सदर नोंद पुढीलप्रमाणे आहे :

अ.क्र.	सर्व्हे नं.	नाव	नातेसंबंध	महसुली पुरावा	जात	शेरा
1.	85	श्रीपती	पंजोबा	नं. 1955-55 चे पडणो पत्रक	कोळी महादेव	जिल्हा पत्रकामध्ये स्वतः कोळी असून लिहिलेले असून त्यानंतर महादेव हा शब्द वेगळ्या शईत व वेगळ्या हस्ताक्षरात लिहिल्याचे दिसून येते

वरील दस्तऐवज शासकीय कार्यालयातून प्राप्त करण्यात आलेले असून या दस्त-ऐवजातील नोंदींना अधिक पुरावामुल्य आहे. कारण या नोंदी सरकारी अधिकाऱ्यांनी त्यांच्या कर्तव्याच्या वेळी नोंदविलेल्या आहेत. जुन्या कागदोपत्री पुराव्यांमध्ये अर्जदाराचे पंजोबा यांच्या नावे असलेल्या खासरा पत्रकामध्ये जातीची नोंद "कोळी" असताना "महादेव" हा शब्द वेगळ्या शईत व हस्ताक्षरात लिहून

फेरबदल केल्याचे आढळून आलेले आहेत . सदर नोंद अर्जदाराच्या अनुसूचित जमातीच्या दाव्याचे समर्थन करित नाहीत.

8. अर्जदार यांच्या प्रकरणी परिच्छेद क्र .2 मधील अ.क्र . 02 वर अर्जदार यांनी 100/- रुपये शुल्काच्या मुद्रांकावर दि. 28/05/2025 रोजी शपथपत्र केलेले शपथपत्र सादर केले आहे. सदर शपथपत्राद्वारे अर्जदार यांनी 'माझ्या वडीलांच्या बाजूकडील कोणत्याही नातेवाईकांचे अनुसूचित जमातीचे प्रमाणपत्र पडताळणी समितीकडून कधीही अवैध ठरलेले नाही ' अशी माहिती सादर केली आहे. तथापि समिती कार्यालयाच्या अभिलेख्यांचे अवलोकन केले असता अर्जदार यांचे भाऊ नामे शुभम ठकाजी साबळे यांचे कोळी महादेव जमातीचा दावा दि .30/07/2019 रोजी समितीकडून अवैध घोषित करण्यात आलेला असल्याची बाब निदर्शनास आली असून सदर प्रकरणी पारीत अवैध आदेश मा. उच्च न्यायालयात प्रलंबित असल्याचे दिसून येते ."

8. Since on facts, we found the scrutiny committee to have refused to grant validity, we find no reason to deviate therefrom.

9. We find that the petition is sans merit. So far as regards the fact that the father of the petitioner holds validity certificate is concerned, his case now has been re-opened by issuing show cause notice. The scrutiny committee, after having perused the record, observed the word 'Mahadev' to have been introduced later on, so as to take benefit available to Koli Mahadev – scheduled tribe.

10. At the cost of repetition, it is observed that the scrutiny committee found it to be a case of interpolations in revenue and school record, converting the caste of the petitioner's forefather from Koli to Mahadev Koli and we find no reason to interfere with the order passed by the scrutiny committee.

11. The petition, therefore, deserves to be dismissed. The petition stands dismissed.

[ABASAHEB D. SHINDE]
JUDGE

[R.G. AVACHAT]
JUDGE

arp/